

ЕЛЕНА БАРХАТКОВА

ЖИВОПИСЬ

МИНСК
ИЗДАТЕЛЬСТВО «ЧЕТЫРЕ ЧЕТВЕРТИ»
2015

ЕЛЕНА БАРХАТКОВА — весенний человек, родилась 24 мая, во время цветения садов и пробуждения сил земли. Может быть, поэтому в ее живописи так ярко светит солнце, так мажорно сияют цветы и плоды, так ощутимы прикосновение ветра и запах травы. Елена соединяет натюрморт и пейзаж в одной картине естественно и эффектно: контрастная ли светотень, контражурные ли зелени, витражно просвечивающей на солнце, чудеса ли оптических фокусов перспективы — что-то из этих элементов стили Елены или все они вместе чарующе действуют даже на тех, кто ничего не знает о традициях реалистической живописи и о художественной династии Бархатковых. Елена пишет тот мир, который окружает ее в повседневной жизни: их с мужем дом, сад, поля вокруг, цветы и деревья, за которыми ухаживает сама. Птицы и животные, все обитатели собственного космоса находятся под ее защитой и опекой, и можно сказать, что художник Елена Бархаткова — одновременно творец и своей «натуры», и отражающей ее живописи. Мощная витальность, сильный характер и невероятное трудолюбие позволили молодому художнику Елене Новик раскрыть собственную творческую индивидуальность в семье известных белорусских художников Бархатковых. В Минском художественном училище имени А. Глебова художник и выдающийся педагог Олег Луцевич успешно передал своей талантливой ученице Елене самый, как он считал, главный для художника принцип видения: любой объект есть объем в пространстве — будь то человеческая фигура или полупрозрачная сфера, образуемая пучком весенних прутьев вербы. Таким образом, синтезировав различные влияния на этапе становления, Елена выстроила свои отношения с Пространством и Цветом — главными инструментами создания эффекта физического присутствия, который неизменно возникает рядом с работами Елены Бархатковой. Каждый ее холст — приятная ловушка, заранее приготовленная для зрителя: мы сразу внутри этого пейзажа, уже обошли все его окрестности, видимые теперь издали сквозь собранный нами же букет. Похоже, строя композицию, автор учитывает и нас, зрителей, в качестве «объемов», композиционных элементов в своем живописном пространстве: сами того не ведая, мы — часть ее

работ, нам в этой композиции отведено конкретное место по нашу сторону от призрачной границы холста. А вот кто, в свою очередь, смотрит на нас из глубины ее картин сквозь тот же натюрморт, стоящий между параллельными мирами? Может, арабские лошади Забава или Чатаби, или их друг Фадель — члены семьи и живописные модели четы Бархатковых, свободно бродящие по их усадьбе в деревеньке Хоружи под Раковом? А может, сама Елена? В любом случае в ее работах реальность и иллюзия находятся в достаточно сложных отношениях, ее картины на самом деле очень театральны, потому что у Лены с «натурой» своя игра. Этот «натюр» вовсе не «морт», и скрытая в нем драматургия создает некое напряжение, которое очень нравится зрителю, как и собственно живописная техника Елены Бархатковой, энергичная, даже лихая, и — дисциплинированно-тщательная одновременно. Посмотрите на стол-сцену в ее холстах, на расположившихся там в эффектных позах главных героев (цветы-плоды), на то, как расставлен и освещен кордебалет (куры, лошади, собаки, коты, иногда — стаффажные фигурки людей), декорации и кулисы (яблони, сараи, кусты сирени, цветущие или сухие травы), на чуть утрированные (в той же степени, как и перспектива) контрасты тона и цвета (это что-то вроде легкого грима — «актриса Весна»?), на блестяще написанный задник-пейзаж! А зрители мы или статисты, стаффажные ли мы фигурки, видимые кому-то изнутри холста, или дорогие гости прекрасной усадьбы хозяйки-Елены — все равно не понять. С абстрактными понятиями и терминами привычнее работать двум сыновьям Елены — искусствоведа Игорю и философу Антону Бархатковым. «Факты — самая фантастическая вещь на свете». И если заменить «Факты» на «Реальность» (что для многих одно и то же), то эта идея вполне может послужить новым импульсом развития реалистической живописи, которая дожила у нас в Беларуси целой и невредимой до XXI века, в частности, благодаря светлому и искреннему творчеству Елены Николаевны Бархатковой.

*Т. Бембель,
искусствовед*

АЛЕНА БАРХАТКОВА — веснавы чалавек, нарадзілася 24 мая, у час красавання садоў і абуджэння сіл зямлі. Мабыць, таму ў яе жывапісу так ярка свеціць сонца, так мажорна ззяюць кветкі і плады, так адчуваюцца дотык ветру і пах травы. Алена спалучае нацюрморт і пейзаж у адной карціне натуральна і эфектна: ці то кантрасны святлацень, ці то контражурны зеляніны, якая вітражна свеціцца на сонцы, ці то цуды аптычных фокусаў перспектывы — штосьці з гэтых элементаў стылю Алены або ўсе яны разам чароўна ўздзейнічаюць нават на тых, хто нічога не ведае пра традыцый рэалістычнага жывапісу і пра мастацкую дынастыю Бархатковых. Алена піша той свет, які акружае яе ў штодзённым жыцці: іх з мужам дом, сад, палі навокал, кветкі і дрэвы, якія даглядае сама. Птушкі і жывёлы, усе жыхары ўласнага космасу знаходзяцца пад яе абаронай і апекай, і можна сказаць, што мастачка Алена Бархаткова — адначасна творца і сваёй «натуры», і жывапісу, які яе адлюстроўвае. З дапамогай сваёй магутнай вітальнасці, моцнага характару і неймавернай працавітасці маладая мастачка Алена Новік здолела раскрывіць уласную творчую індывідуальнасць у сям’і вядомых беларускіх мастакоў Бархатковых. У Мінскім мастацкім вучылішчы імя А. К. Глебава мастак і выдатны педагог Алег Луцэвіч паспяхова перадаў сваёй таленавітай вучаніцы Алене самы, як ён лічыў, галоўны для мастака прынцып бачання: кожны аб’ект ёсць аб’ём у прасторы — няхай гэта будзе чалавечая постаць або напauпразрыстая сфера, якую ўтварае пучок веснавых пруткоў вярбы. Такім чынам, сінтэзаваўшы розныя ўплывы на этапе станаўлення, Алена пабудавала свае адносіны з Прасторай і Колерам — галоўнымі інструментамі стварэння эфекту фізічнай прысутнасці, які нязменна ўзнікае побач з работамі Алены Бархатковай. Кожнае яе палатно — прыемная пастка, загадзя падрыхтаваная для гледача: мы адразу ўнутры гэтага пейзажа, ужо абышлі ўсё наваколле, бачнае цяпер здалёк праз сабраны намі ж букет. Здаецца, ствараючы кампазіцыю, аўтар улічвае і нас, гледачоў, у якасці «аб’ёмаў», кампазіцыйных элементаў у сваёй жывапіснай прасторы: самі таго не ведаючы, мы — частка яе работ, нам у гэтай кампазіцыі ад-

ведзена канкрэтнае месца з нашага боку ад уяўнай мяжы палатна. А вось хто, у сваю чаргу, глядзіць на нас з глыбіні яе карцін праз той жа нацюрморт, які стаіць між паралельнымі сусветамі? Можа, арабскія кабылкі Забава ці Чатабі, альбо іх сябар Фадэль — члены сям’і Бархатковых і іх жывапісныя мадэлі, што вольна блукаюць па сядзібе ў вёсачцы Харужы пад Ракавам? А можа, сама Алена? У кожным разе ў яе работах рэальнасць і ілюзія знаходзяцца ў досыць складаных адносінах, яе карціны на самай справе вельмі тэатральныя, таму што ў Лены з «натурай» свая гульня. Гэты «нацюр» зусім не «морт», і схаваная ў ім драматургія стварае нейкае напружанне, якое вельмі падабаецца гледачу, як і ўласна жывапісная тэхніка Алены Бархатковай, энергічная, нават зухаватая, і — дысцыплінавана-старанная адначасна. Паглядзіце на стол-сцэну ў яе палотнах, на галоўных герояў (кветкі-плады), што размясціліся там у эфектных паставах, на тое, як расстаўлены і асветлены кардэбалет (куры, коні, сабакі, каты, часам — стафажныя фігуркі людзей), дэкарацыі і кулісы (яблыні, пуні, кусты бэзу, квітнеючыя або сухія травы), на трошкі ўтрыраваныя (у той самай ступені, як і перспектыва) кантрасны тону і колеру (гэта нешта накшталт лёгкага грыву — «актрыса Вясна»?), на бліскуча напісаны заднік-пейзаж! А гледачы мы ці статысты, ці мы стафажныя фігуркі, бачныя некаму знутры палатна, ці дарагія госці цудоўнай сядзібы гаспадыні Алены — усё роўна не зразумець. З абстрактнымі паняццямі і тэрмінамі больш звыкла працаваць двум Аленіным сынам — мастацтвазнаўцу Ігару і філосафу Антону Бархатковым. «Факты — самая фантастычная рэч на свеце». І калі замяніць «Факты» на «Рэальнасць» (што для многіх адно і тое ж), то гэта ідэя цалкам можа паслужыць новым імпульсам развіцця рэалістычнага жывапісу, які дажыў у нас у Беларусі цэлым і непашкоджаным да XXI стагоддзя, у прыватнасці, дзякуючы светлай і шчырай творчасці Алены Мікалаеўны Бархатковай.

Т. Бембель, мастацтвазнаўца

ELENA BARKHATKOVA — a springtime person — was born on May 24, during the blossoming of the gardens and the awakening of the powers of the earth. Maybe that’s why in her paintings the sun shines so bright, the flowers and the fruits sparkle so cheerfully, and the touch of the wind and the scent of the grass are so palpable. Elena unites still life and landscape in a single painting naturally and effectively: be it a contrasting chiaroscuro, a counter light of verdure, translucent in the sun like a stain-glass, or the miracles of the optical tricks of perspective. Some of the elements of Elena’s style or all of them together will enchantingly affect even those who know nothing about either the realistic tradition in painting or the dynasty of the Barkhatkovs. Elena depicts the world that surrounds her in everyday life: her and her husband’s house, garden, fields around it, the flowers and the trees that she herself looks after. The birds and the animals, all the inhabitants of her own cosmos are under her protection and care, and it may be said that the painter Elena Barkhatkova is the creator of both her paintings and the reality they depict. Powerful vitality, strong character and incredible diligence allowed a young painter Elena Novik to develop her creative individuality in the family of famous Belarusian painters Barkhatkovs. In the Minsk Glebov Art School, a painter and a distinguished pedagogue Oleg Lutsevich effectively passed on to his talented student Elena the principle of vision which he regarded as the most important for an artist: every object is a volume in space — be it a human figure or a semitransparent sphere formed by a bundle of willow twigs. Thus, through the synthesis of different influences during her education, Elena established her relationships with Space and Colour — the main instruments of the creation of the effect of physical presence that unavoidably appears around the works of Elena Barkhatkova. Each of her canvases is a pleasant trap prepared for the viewer in advance: we are immediately inside this landscape, already have visited all its surroundings and are looking at them from a distance through the bunch of flowers that we have recently plucked ourselves. It seems that while constructing the composition the author takes us, spectators, into account as a kind of «volumes», elements of composition in the

space of her painting. Without being aware of it, we form a part of her works and we are assigned in this composition a specific place on our side of the spectral boundary of the canvas. But who, in turn, looks at us from the depths of her paintings through the same still life that stands between these parallel worlds? Maybe it is the Arab horses Zabava and Chatabi or their friend Fadel, walking freely around their farmstead in the village Horuzhi near Rakov — family members and art models of the married couple of the Barkhatkovs? Or maybe it is Elena herself? In any case, there are quite complicated relations between reality and illusion in her paintings; her paintings are in fact very theatrical, because Elena plays her very own game with nature. This life is far from being still and the hidden drama in it creates a kind of tension that is much appreciated by the viewers, as much as Elena’s painting technique itself, energetic, even dashing — and, at the same time, disciplined and thorough. Look at the table-stage on her canvases, at the spectacular postures of the main heroes (flowers-fruits) situated there, at the arrangement and lighting of the corps de ballet (hens, horses, dogs, cats, sometimes — staffage human figures)! Look at the scenery and wings (apple trees, sheds, lilac bushes, blooming and dry grass), at the slightly exaggerated (in the same degree as the perspective) contrasts of the tones and colors (is it something like a light make-up — the «actress Spring»?), at the wonderfully painted landscape background! Are we the spectators or the extras, staffage figures that somebody sees from the depths of the canvas, or the dear guests, of the beautiful homestead of the hostess Elena — we cannot understand anyway. It is Elena’s two sons who are more used to working with abstract notions and terms — the art historian Igor and the philosopher Anton Barkhatkov. «Facts are the most fantastic thing in the world». If we change «facts» for «reality», this idea may well give a new impulse to the development of the realistic painting that survived safe and sound here in Belarus up to the XXI century, in particular, thanks to the bright and sincere art of Elena Barkhatkova.

T. Bembel, art critic

Котики и подснежники,
2000 г.
65 × 70 см. Холст, масло

Дождь. Последние листья,
2003 г.
70 × 80 см. Холст, масло

После грозы,
2005 г.
67 × 80 см. Холст, масло

Золото осени,
2005 г.
70×95 см. Холст, масло

Солнечный март, 2012 г.
80×75 см. Холст, масло

Летний натюрморт, 2013 г.
70×95 см. Холст, масло

Пейзаж с Забавой, 2010 г.
85×90 см. Холст, масло

Дорога. Осень, 2013 г.
73×92 см. Холст, масло

Зимний день, 2011 г.
80×75 см. Холст, масло

Дождливый день. Черемуха, 2005 г.
80×85 см. Холст, масло

БАРХАТКОВА ЕЛЕНА НИКОЛАЕВНА

- 24 мая 1965 г. родилась в г. Слуцке, Минская область, Беларусь
- 1973 училась в студии В. С. Садина
- 1977–1980 училась в художественной школе г. Слуцка
- 1980–1984 училась в Минском художественном училище им. А. К. Глебова
Преподаватель О. В. Луцевич
- 1998 Международный пленер «Viva!genze», г. Флоренция
- 2000 «Flower Show», г. Филадельфия
- 2001 Международный пленер им. В. К. Бялыницкого-Бирули
- С 1993 г. живёт и работает в деревне Хоружи Минской области

Картины художницы находятся в фондах Министерства культуры Беларуси и Союза художников Беларуси, в Могилёвском областном художественном музее им. П. В. Масленикова, в Бельничском художественном музее им. В. К. Бялыницкого-Бирули, галерее искусств г. Слуцка, в музее города Орджуниови. В собраниях Джанино Магли, Юстуса Франса, в частных собраниях Беларуси, России, Германии, Франции, Бельгии, Италии, Испании, Израиля, Армении, Польши, Голландии, Канады и США.

ВЫСТАВКИ

1995, 2000	Персональные выставки	Минск
1997–2001	«Pieter Breughel Art Gallery». Amsterdam	Амстердам
1997	Galerie Rocha. Barbizon	Барбизон
1998	«Znad Willii». Vilnius	Вильнюс
1999	«Peter Noldus Art Gallery». Amsterdam	Амстердам
2000	«Fine Art Gallery Aggie Hendriks». Roermond	Роермонд
2001	«Беларусь — третьему тысячелетию»	Минск
2002	Galerie Wiek XX. Nieuweschans	Ниувешанс
2004	Выставка династии Бархатковых. Orzinuovi	Орджуниови
2004, 2007, 2009	Выставки в галерее «ЛаСандр-арт»	Минск
2007	Русская Галерея Искусств	Москва
2007	Pittori dell' Est. Chiari	Кьяри
2008	«Тихая моя Родина»	Несвиж
2009	«Возвращение»	Слуцк
2009	Выставка белорусской живописи	Брешиа
2011	Персональная выставка на Pride of Poland. Janów Podlaski	Янов-Подляский
2011	Выставка «В формате 3 Б»	Минск
2012	Выставка «Душа Беларуси» в парламенте Чешской республики	Прага
2014	ЦДХ-2014	Москва
2014	Выставка реалистической живописи	Пекин

